

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Deželni zbor zoper trtno uš.

V imenu gospodarskega odseka je poročal poslanec dr. Papež o različnih prošnjah za varstvo vinoreje posebno na Dolenjskem proti trtni uši in nasvetuje: Deželnemu odboru se naroča in oziroma dá se mu pooblastilo:

1. Da doseže od c. kr. vlade izdatno podporo v gotovini in v američanskih trtah posebno „vitis riparia sauvage“. in da po potrebi tudi nakupi kakor hitro mogoče takih trt.

2. Da po ustanovitvi občinskih trsnic na Dolenjskem, onim občinam, katere so oddaljene od Grma in od Kostanjevice, oddaja ameriške trte ali proti plačilu ali z ozirom na revščino dotičnih vinorejcev tudi brezplačno in da sme deželni odbor za te trtnice, ako treba tudi gmotno podporo podeliti iz deželnega zaklada tem občinam.

3. Da se v vinorejski in sadjerejski šoli v Grmu napravijo že prihodnje leto trsnice, iz katerih bi se američanske požlahtnene trte ali prodajale, ali glede na revščino prosilcev brezplačno oddajale.

4. Dunajskemu društvu „Verein zum Schutze des Weinbaues in Wien“ se privoli donesek 50 gl. za l. 1887 iz deželnega zaklada.

5. V izvršitev predstojećih nalogov privoli se dežel. odboru iz dežel. zaklada kredit 600 gld.

V glavni razpravi teh predlogov poprime besedo poslanec Pfeifer ter pravi:

„Prošnje dolenjskih občin iz Belekrajine, novomeškega, iz kostanjevskega in krškega okraja ter Dunajskega društva proti filokseri so tako neprecenljive važnosti za našo deželo, da bi nevestno izvrševal svojo poslaniško dolžnost, ko ne bi na tem mestu izpregovoril nekoliko besed, ker gre za velikansko izgubo, ki preti glavnemu, jedinemu premoženju naših vinorejskih pokrajin.

Vsaakega, ki ceniti zná nedolžno vinsko trto, mora v srce zažele, če vidi, da ima ta žlahtna rastlina toliko sovražnikov; tem tesneje pa nam je pri srci, če gledamo z lastnimi očmi, da naši vinogradi neizprosljivo zapadajo ostudni ušivi živalici — ki je s prostim očesom ne moremo videti — in da je dosedaj za nas zgubljena vojska, katero smo pričeli proti trtni uši — pač žalostno, da dosedaj nobeno orožje ni ugnalo podzemeljske pošasti, še celo batalijoni ušivih komisijonov udali so se pred tem ušivim sovražnikom!

Vsi dozdanji poskusi, uničiti trtno uš in tako zabraniti nje razširjenje so žalibog brezuspešni;

Podlistek.

Dolenjci nekdanj in sedaj.

III.

Dolenjci so nekoliko v omiki zaostali za drugimi Slovenci. Preiskujmo vzroke temu. Za omiko se do 1848. leta nihče ni brigal ni.

Cela dolenjska stran ni imela do l. 1848 skoro nič šol razun v Novem mestu. Vsaj vemo iz zgodovine, da se je ravno Dolenjska v dobi cesarice Marije Terezije odlikovala z onim možem, kateri je trdil, da branje in čitanje kmečkim ljudem škoduje. V prejšnjem stoletju najbrže nikjer drugod pravih ljudskih šol niti bilo ni, kakor v Novem mestu in Krškem.

(Gospod pisatelj, v prejšnjem stoletju jih pač tudi po Gorenjskem in Notranjskem ni bilo na preostajanje, in verjemite nam, da mi Dolenjci nismo tako „grozno“ zadaj za družimi

Kranjci, in rekel bi, da izvzemši Ljubljano, so bili še prvi! Vredništvo).

V teku tega stoletja so se osnovala in morda že pred 50 leti še šole ob sedežu velikih far, v mestih in trgih, recimo v Kostanjevici, Metliki, Črnomlju, Višnji gori, Žužemberku, Leskovcu, Trebnjem, Mokronogu, Radečah in dr.

Ves nauk pa, kar so ga Dolenjci vžili v prvi polovici tega stoletja, ves ta nauk je bil le nekoliko krščanskega nauka. Učitelj je najbrže le za to bil, da je ponavljal z otroci krščanski nauk.

(To pač ni res. Poznamo ljudi, ki so hodili pred 50 leti v take šole, recimo v Kostanjevici, pa kažejo, da znajo več kakor samo krščanski nauk. Vredništvo).

Pa še eno nalogo je imel. Učil je po večjih krajih (po manjših itak ni bilo še šole) še nemščino, in sicer otroke imovitejših starišev. Zato so stari ljudje toliko nemščino čislali, kajti v njej

sicer se po sedanjih skušnjah z nekaterimi sredstvi vsaj to doseže, da v njih trtna uš pogine ali pa izgine, na primer poplavljenje vinogradov, (če se namreč napelje voda v vinograde, kar je seveda mogoče le pri vinogradih v planjavi ob vodi ležečih, potem obdelovanje s svižem (Flugsand).

Imenovanih sredstev, — če bi se tudi obnesla, — pač naša vinoreja ne more prenašati zavoljo velikanskih stroškov, — omenim tukaj, da sem pričel pri enem svojih v preteklem letu okuženih vinogradov poskušnje s svižem, katerega se potrebuje na jeden oral približno 325.000 kilogramov ali blizu 5.000 mernikov; stroški za vožnjo sviža k vinogradu, potem da se odkopa in odstrani zemlja okoli posamezne trte in trta zagrinja s svižem, znašajo za vsako trto od 8 do 10 kr., tedaj za jeden oral čez 500 gld. — ta skušnja je vsled ogromnih stroškov tako silno draga, da se pač ne izplača pri naših vinogradih.

Če potem takem ni mogoče, zadušiti trsne uši, ne ostaja drugega, kakor da se z ušivo živalico nekoliko sprijaznimo na ta način, da zasajamo take trte, katerih uš ne more uničiti — in to so nekatere ameriške trte.

Kolikor dalj časa roke križem držimo, toliko težje bo ohraniti naše vinograde, ker se trsna uš vedno dalje razširja in ker je lože majhni del vinograda — če je okužen — polagoma sproti zasajati z amerišskimi trtami, kakor pozneje, če je okužena že cela parcela.

Potem takem je treba pospeševati jedino do zdaj znano, primerno najcenejše sredstvo proti trsni uši: zasajanje ameriških trsov, da se pridobé dejanske poskušnje, kako se bodo obnesle ameriške trte v tem ali onem podnebju? v težki, lahki ali peščeni zemlji? Naša dolžnost je, vse podpirati, kar gre v boj proti trsni uši.

so dobivali nekoliko navoda; za zaničevano materinščino ni bilo itak nikomu mar. Od tod prihaja mnenje nekaterih starih Dolenjcev, da so šole le za učenje nemščine. Ne davno se mi je pripetilo, da me je prašal dolenjski kmet, ko sem mu kmetijsko šolo v Grmu priporočal, „ali se uči na tej šoli nemščina?“

Dolenjec je v teku let res zelo opešal. Današnje ima večinoma zadolženo posestvo, slabo domačijo, ne ravno preveč živine. Kako je to prišlo? Ko je postal pred leti sam lastnik svojega grunta, cenil ga je vse preveč. Zapisal je visoke dote svojim otrokom, tako, da je dedič že prevzel toliko zadolženo posestvo, kolikor je ono samo vredno bilo.

(Dobro vemo iz skušnje, da se v tej reči godi drugod po Kranjskem še precej huje. Kaj so dolenjske dote proti Gorenjskim?! Vredništ.)

Radi tega hvaležno pozdravljam današnje nasvete, ki merijo na to, podpirati občine in protifilokserno društvo Dunajsko v hudem boji proti ušivemu mrčesu.

Od naše ne bogate dežele in od imenovanega društva dobivalo se bo brezplačno nekaj ameriških trt: vsaj nekoliko tolažbe za ubogega vinorejca, da bode svoj borni vinograd zasadil v prvem letu z ameriško trto, v drugem letu požlahnil ameriško trto s cepljenjem naše trte, v tretjem in četrtem letu pohlevno pričakoval sadú — kdo bode v tako srečnem položaji, toliko let prenašati ogromne stroške brez dohodkov — na to vprašanje pač ni težko odgovarjati; in država? ki ima radodarne roke za pripravljena je prodajati ameriške trte po krajcarji in po 1/2 krajcarja! — kar je bržkone naredba poljedelskega ministerstva, modrijana, ki pri zeleni mizi brez truda prideluje vino, ne zmeneč se za to, če na Dolenjskem propade in usahne vinarstvo — mož pač ne zna, koliko stroškov stane obdelovanje vinograda, jaz bi mu privoščil 20 oral zdravih pa še 20 oral ušivih vinogradov proti temu, da mi pripušča svojo mastno letno plačo, mej tem pa se uči, preganjati uši. Mogoče, da ne bi bilo današnje razprave, ko bi šlo za gorice v jutrovi deželi. — —

Sleherni izmej nas — ki se pečamo z vinorejo — skuša, koliko truda, skrbi in novcev prizadeva zdravi vinograd, ki skozi vse dolgo leto nikdar ni varen pred svojimi sovražniki: mraz, ožig, toča, strupena rosa, filoksera itd., tako da se je res čuditi, če se hoče še kdo ukvarjati z nehvaležnim vinarstvom, ali pa še na novo zasajati vinograd v sedanjem času, ko krščenih in nekrščenih špekulantov „ponarejeno vino“ — vedno bolj spodriva pošteno vinsko kapljico.

Naj bi ne prišel dan, ko se bo ponujala brezplačno ameriška trta vrh tega pa še denarne

Vinski kraji imajo kakor znano mnogokrat lahkoživno ljudstvo. Tako je tu in tam tudi dolenjsko ljudstvo.

Vrh tega je bilo pred l. 1848 v Avstriji sploh povsod precej veliko zapravljivosti, kar je bil opazil še celo pred 80 leti živeči nemški pesnik Schiller. Po Slovenskem sploh, in tudi po Dolenjskem se je v nekaterih večjih krajih naselil zdaj Nemec, zdaj Italijan. Vsedel se je navadno na domačijo, katero je prej imel lehkomišljen domačin. Na ta način so prišli posebno imenitni štajerski vinogradi v tuje roke; na Dolenjskem imajo vendar še kmetje nekaj vinogradov v svoji lasti. Njih skrb naj bo, da ne pridejo drugim v roke. Zamudili pa Dolenjci še nikakor niso vsega; so še lastniki svojega zemljišča, svojih njiv in travnikov. Poskušajo naj vse, da se bodo ohranili v svoji lepi domačiji.

podpore zbezanemu vinotarju — takrat utegne biti prepozno in odklenkati prežlahni kapljici, katero bi privoščil tudi poznejšim rodod, da v nji potope moreče skrbi in nadloge revnega življenja.

Dr. Vošnjak opomni, da se je deželni odbor resno pečal s to zadevo, a drugega sredstva ni, kakor, da se širijo in nasade amerikske trte. Na odločilnem mestu, v poljedeljskem ministerstvu, pa nemajo doslej za to zadevo pravega zanimanja. Dotični uradnik neče ničesar skoro vedeti o razširjevanji amerikske trte, to se vidi iz vseh odgovorov, katere je dobil deželni odbor zaradi amerikske trte. Tudi vodja Grmske šole priporočal je, da se naj vvažajo amerikske trte z Ogerskega, ker se dobivajo na Kranjsko dosti ceneje, a odgovorilo se je z odločilne strani, da poljedeljsko ministerstvo ne vidi glavne naloge Grmske šole v tem, da vzgojuje ravno amerikske trse. Vinogradniki na Dolenjskem pa hočejo polniti svoje vinograde z amerikske trtami, katerih trtna uš ne uniči. Govornik misli, da bi bilo umestno, da se ravno tako, kakor za živino, razpišejo darila tudi za vinograde, z amerikske trtami zasajene. V zadnjem zasedanju, deželne komisije za obrambo filoksere predlagal je govornik, da bi se postavno določilo, da se vinogradi z amerikske trsi 15 let ne smeli eksekutivno prodati, kajti ako bi se to smelo, bil bi ves trud pridnih vinorejcev zaman. Obljubilo se je, da se bode njegov predlog vsestransko pretresal. Vinograd vinorejske in sadjerejske šole v Grmu zasadil se bo z amerikske trtami in sicer kot vinograd, ne kot trsnica. A vprašanje je, kje bi se dobile amerikske trte najceneje. To bi bilo z Ogerskega. A vlada neče vvažanja z Ogerskega dovoliti, dasiravno se amerikske trte na Stajersko vvažajo in bi se isto lahko dovolilo tudi za Kranjsko, kjer je tudi že trtna uš. Govornik opozarja vlado na to zadevo in upa, da se lahko uredi.

Pri glasovanji vsprejmo se predlogi gospodarskega odseka s premembo, po poslanci V. Pfeiferji nasvetovano.

Kaj je potrebno, in kaj je odveč?

Potrebno na svetu je vse, kar človek in druge stvari za življenje potrebujejo, ali kar bi saj za telesno ali dušno življenje težko pogrešali. Kar pa temu odločno nasprotuje, pravimo navadno, da je odveč. Kdor hoče to sam pri sebi opazovati, našel bo, da mnogokrat želi in zahteva ali si privoši, kar je odveč, in zopet nasprotno mnogokrat si mora privoštiti in sme zahtevati, kar je potrebno.

Ta premislek utegne biti jako koristen, če ga človek prav uporablja, — do tega bi radi napotili naše spoštovane bralce.

Tu podamo nekaj izgledov v šaljivi obliki: Tako na primer je potrebno, da hodijo farani h krščanskemu nauku; da pa gospodu na prižnici tako silno z glavo prikimujejo, to je odveč. — Da se ljudje ženijo in skrbé, da bi svetá ne bilo prekmalu konec, je potrebno; da pa vsaka reva v zakon sili, to je odveč. — Da ima voznik bič v roki kadar vozari, je potrebno; da pa z debelim koncem po ubogi živali udriha, ali pa da z njim poka, kakor bi bilo cerkveno žegnanje, to je odveč. — Da se pohlevno odkrije kmetič, kadar pride k fronkarju davke plačevati in da prijazno prosi, naj denar vzmó, to je potrebno: da pa gospod fronkar nanj zareži, kakor rujave kleše, to je odveč. — Potrebno je, da se dekleta v šolah poleg navadnih stvari uče tudi ženskih ročnih del, zato se to že v vsaki večji vasi podučuje. Da se pa ta poduk v Novem mestu že leto in dan opušča akoravno ste dve učiteljici, to je odveč. — Da imajo Novomeščanje na velicem trgu vodnjak, to je potrebno; da pa po njem marsikaj neokusnega priplava, to je odveč. — Na vratih Novomeške pošte je tablica z napisom „Ne potrkat!“ — to ni potrebno; če bi pa bila na skrinjici za pisma tablica z napisom, kdaj se pisma ven pobirajo, to bi ne bilo odveč.

Povedal sim vam tu, ljubi bralci, nekaj pri-lik; če mi bo čas pripustil, napišem jih ob pri-likih še kaj; znabiti bodem tudi skušal pojasniti, kaj je prav in kaj ni prav, da bi le vedel, če bode to našim naročnikom všeč.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Prav v stiski smo, kako bi z odgovorom ustregli bralcem. Zlasti, ker se govori in piše mnogo, ali težko je zvedeti resnico. Ta pravi: **Vojska** bo! Uni: Ni se je bati! Ker je sedaj tudi Avstrija prepovedala izvažati konje, nekteri trdijo: vojska je pred durmi. Toda v državnem zboru je zatrdil minister naravnost, da se nam je doslej še ni bati. Dejal je, da so vse take in enake naredbe potrebne le zato, da smo na vse pripravljeni. Vendar pa so različne govorice o vojski napravile tako velik strah med bogataši, ki kupčujejo na dunajski borzi z denarnimi papirji, da so v kratkem času zgubili čez 100 milijonov gld. Vendar pa se je ta strah zadnje dni polegel toliko, da imajo sedaj taki papirji že zopet višjo ceno. Da se želi mir ohraniti, trdi tudi Rusija, Anglija, Francosko in Laško. Tedaj smemo upati, da vendar ne bode še strašnega vojskega plesa.

V državnem zboru obravnavajo različne postave. Pač žalostno pa je za nas, da so ondi zavrgli kar naravnost predlog našega g. poslanca

Kluna, naj se vendar dá ubogim slovenskim Korošcem pravica tudi v šoli, kakoršno imajo Nemci. Liberalni Nemci v državnem zboru zavirajo sploh vse, s čimur bi radi naši vrli poslanci pomagali Slovanom. Ali vendar so ti gospodje med seboj čudno razprti. Zadnje dneve so napravili med seboj smešen ravs in kavs. Zmerjali so se v zboru in potem še na ulicah. Naj imajo ti gospodje doma karkoli, da bi le nam mir dali.

Nam gre trda za denar, a še hujše je na Ogrskem. Denarni minister hoče zaradi tega odstopiti, a pravijo, da mu ne bodo lahko dobili naslednika. Da jim voz ne teče gladko, ni čudno, ker gospodarili so, kakor pravi zapravljivci. Hrvatje vendar pritiskajo v svoji oholosti, kakor smo že zadnjič povedali; toda ti se jim branijo in zahtevajo sedaj nazaj marsikatero postavno pravico, ktere so jim bili Mažarji odvzeli.

Povedali bi vam radi kaj o črni vojski, ker vemo, da si tega želite. Vstregli vam bomo v prihodnjem listu.

Kaj je novega po širokem svetu?

Nekaj prav veselega vam imamo sporočiti iz Črne gore. Dobili so prvega katoliškega nadškofa, po rodu Hrvat. Posvečen je bil v Rimu, od koder je prišel zadnji čas na Črnogorsko. Sprejeli so ga jako slovesno. Hitel mu je s svojim vozom naproti razkolni nadškof Mitrofan, ter ga ljubeznjivo pozdravil. Knez Nikolaj, dasi razkolnik, ga je sprejel na svojem dvoru z vso častjo ter je napival pri slavnostnem obedu poglavarju katoliške cerkve, rimskemu papežu. Bog daj, da bi temu srečnemu začetku sledila še večja sreča: Združenje razkolnih Črnogorcev z rimsko cerkvijo.

Na Bolgarskem je obtičalo vse nekako pri starem. Ubožci si ne vedó pomagati ne naprej ne nazaj.

Lahi so poslali, kakor veste, pred nekaj časom svojih vojakov v vročo Afriko, da bi si pridobili kaj posestva ob rudečem morji. Toda tamošnji sosedje Abesinci so jih jeli pisano gledati. Zadnji čas jih je njih general Ras-Alulah kar zgrabil ter jim pobil črez 400 mož. Lahi se grozno jeze nad svojim ministrom Depretisom, da jih je speljal tje doli k zamorcem. V Rimu so mu napravili pravo mačjo muziko. Vendar pa so odposlali v Afriko novih vojakov, da se maščujejo nad svojimi sovražniki.

Na Nemškem volijo v državni zbor. Minister Bismark napenja vse žilje, da bi zmagal, ker ga jezi, da mu prejšnji poslanci niso dovolili pomnožiti vojsko, kar za sedem let. Da bi dosegel svoj namen, mu je dober vsak pomoček: Straši, da bo vojska s Francozi, govori, da je v Evropi vse kaj nevarno; vpletel je celó papeža v

volitveni boj, češ, papež sami pravijo, da ni prav, da so glasovali katoličani zoper Bismarka. Toda vse to je le izmišljeno, da bi Bismark obrnil vodo na svoj mlin.

Píše se nam:

Iz Šent Jerneja 4. svečana. — Bogu vsemogočnemu se je dopalo poklicati na Svečnico ob 3. uri zjutraj, tukaj obče priljubljeno, sploh imenovano „Zagorčevo mamó“ v 70. letu, v boljše življenje. Bila je ranja rojena 1816. leta v Št. Jerneji, ter omožena pri Zagorčevaj hiši blizu 40 let. ter je prav zvesto in pridno delala in gospodinila. Obče je znano, kako izvrstna in postrežna gospodinja je bila. — Pogrešali jo bodo posebno ubogi ljudje, kajti pomagala je po moči vsacemu. Siromašnim bolnikom je pošiljala dobre juhe, košček okusnega kruha in kozarec ali več vina.

Kako jo je čislalo in spoštovalo ljudstvo, pokazalo je s tem, da so prihajali ljudje od blizu in daleč, na svečnico in drugi dan kropit jo — še večje pa je bilo število v petek zjutraj na dan pogreba. Sprevod je bil veličasten, poveličan po mnogih vencih; vdeležilo se ga je več odlične gospode.

Pri petej maši in pozneje pri grobu so se pokojnej zapele krasne žalostinke. V cerkvi se je zlasti odlikovala gospica A. Sch. Pokopali smo jo zraven njenega pred nekterimi leti umrlega sina ter jej brez dvoma vošili s sorodniki znanci in prijatelji vred:

Za vso postrežbo, skrb ljubezen milo,

Bog jej daj v nebesih večno plačilo! J. S. H.

Iz Kostanjevice 8. februarja. — Ker „Dol. Novice“ rade kaj o šolstvu poveste, vam hočem danes nekaj šolskega sporočiti. Včeraj smo volili krajnemu šolskemu svetu novega predsednika, ker je bil dosedajni predsednik gospod Al. Gač izvadljan, da izstopi iz šolskega sveta. Izvoljen je zdaj za predsednika krajnega šol. sveta g. Franjo Marešič, posestnik v Kostanjevici. Gospod Al. Gač je tukajšnjemu krajnemu šol. svetu predsedoval celih 14 let, in tudi zdaj bi bil zopet voljen, ko bi se ne bil odločno branil zopet prevzeti predsedništvo.

Gospod G. je imel veselje za šolski napredek in je rad vse storil, kar je bilo šoli potrebno. Destikrat je posegnil v svoj lastni žep precej globoko, da je pomogel razveseliti šolsko mladino, ali sicer kaj storiti šoli v korist.

Naš občinski odbor pa je letos vzel v svoj proračun potrebno svoto za prve priprave k zidanju novega šolskega poslopja. Če Bog da in sreča junaška, bomo v par letih imeli lepo čveterorazredno šolo, bi ko v čast njenim vstano-

viteljem. Razširili smo po želji občinskega odbora tudi šolski vrt, da bo popolnoma zadostoval vsem potrebam.

Iz Sušaka pri Reki. — Častitam radeški podružnici sv. Cirila in Metoda! Radujem se, uverjen, da boste sijajno dokazali, da niste izmed tistih ljudi, ki bolj in bolj zginjajo zavolj vaše zmage — ampak da ste udje dolgo trajnega naroda, v katerem vlada pravica, izobraženost, veledušnost! Živel napredek društvo sv. Cirila in Metoda v Radečah, v kar naj Bog pomaga in sreča junaška! H. Zalesjak.

Iz Krškega. — (Občni zbor) okrajne posojilnice je bil v nedeljo, 23. jan. Zbralo se je bilo v šoli od 82 zadružnikov 45, ki so zastopali 95 deležev. Pozdravil in nagovoril je skupščino, ravnatelj preč. g. vikar Knavs. Zapisnikar je bil šolski nadzornik g. Lapajne. Blagajnik g. Pfeifer je poročal o računu, iz katerega smo bili poglavitne točke že zadnjič razložili. Tajnik gosp. I. Lapajne je k računu dodal še nekatere razjasnila o zadrugi v obč.

Ude je sprejemala in posojila dovoljevala posojilnica navadno ob torkih, ko je imelo načelstvo svoje redne seje. Teh je bilo lani 50. Ali tudi druge dneve je dajala zadruga dovolj posla, zlasti tajniku, ki želi, da bi se v bodoče ljudje pri posojilnici oglaševali le ob nedeljah, ali k večjemu še ob četrtnih. Hranilničarjev je štela zadruga lani 33, predlanskim pa 9. Veliko je število taci, ki bi bili radi v zadrugo stopili, pa niso bili sprejeti, okoli 20—30; kajti iskali so le pomoči pri posojilnici, a podpore jej s svojim malim kreditom niso mogli prinesiti. Število takih, kateri bi bili samo s svojim premoženjem in s svojo veljavo radi na novo podpirali mladi zavod, ne da bi bili posojila prosili, je pa dvakrat nič.

Posodila je zadruga lani 57. zadružnikom, nekaterim večje, drugim manjše zneske. Največja svota, katero je društvo posodilo, je bila 1200 gld.; najmanjša pa 35 gld. 18 strank je vrnilo posojilo, nekaj ali vse; 20 strankam se je podaljšalo 1krat, 4 strankam pa 2krat, 1 trikrat.

Pri drugi točki dnevnega reda se je potrdil nasvet načelstva, da 3 družabniki na svojo željo smejo iz zadruge izstopiti, in da se izključi 1 društvenik, ker je bilo treba radi nepovrnega posojila tožiti ga.

Pri tretji točki se se po listkih zopet izvolili sledeči gospodje v zadružno načelstvo, namreč: č. g. Iv. Knavs, g. I. Lapajne, g. Iv. Pfeifer, g. Ant. Jugovic in g. Ant. Juršec.

Kot pregledniki ali nadzorniki so bili tudi stari izvoljeni, namreč gg: Seidl, Cepuder, Janež. Imenovali so se naposled še zaupni možje, ki bodo načelnikom svetovali in poročali o no-

vih in starih zadružnikih, kako stoje po svojem premoženju in poštenju.

Imenovali so se gg.: Vinko Roštohar na Pijavškem, Fr. Fabjančič na Bučki, Martin Marinčič na Gorici, Janez Pirc v Leskovcu, Martin Hodnik v Senušah, Jan. Urbanič na Bregih, Martin Pacek v Velikem Podlogu, Jože Miler na Drnovem, Bogner Lorenc v Nemški vasi, Cerovšek od sv. Duha, Plevanič Jože na Skopicah.

Iz Prešine. — Uže na Silvestrov večer to je 31. dec. l. leta se je zgubil kovač, Janez Marcelan, rojen v Logatecu, zapustivši ženo in tri nepreskrbljene otroke. Bil je kovač Breitenavške graščine, prav izvrsten rokodelc in je stanoval s svojo družino v Lukinjskem gradu. Gredé domov iz Breitenava skozi Zalog, je v Prečini v gestilni pil. Okoli 9. ure je zapustil gostilno, ter kakor se sploh misli, zašel v Prečinski potok — in utonil. Ker je potok Prečina na nekaterih mestih po več metrov globok, je kaj lahko, da je našel nesrečnež v istem svoj grob! — Le to bi priporočali občinskemu predstojniku, naj bi se nas usmilil uže iz zdravstvenih obzirov ter vkrenil natanjko preiskavanje vode, katera nam žali Bog služi za jed in pijačo. — Prosili bi pa tudi g. F. K., naj bi opustil v prihodnje svojo navado, ljudi kar siloma vabiti k svoji pijači. Doslej se stori v tej reči z muziko in besedo res malo preveč!

Opomba vredništva: Od več naročnikov Prečinske okolice poizvedeli smo, da je bil potok že po vsi dolgosti preiskan. Da bi ne škodovalo, to ponavljati, je istina, in upamo, da bi občinski predstojnik rad potrebno ukrenil, ako bi se mu ta opravičena želja izrekla. Zaostala žena pa nas je prosila, da naznanimo, da milo prosi človekoljubne ljudi, če bi komu kaj znano bilo o tem nesrečnežu, da bi blagovoljno tu sem naznanil. Doma je Marcelan iz Logaškega okraja, mati njegova pa živi v Planini.

Iz Ribnice. — Pri nas se ta predpust ljudje ženijo in možijo, da je veselje. Preteklo nedeljo bilo je menda 20 parov na oklici. — Radost i veselje, da ako so duševne in gmotne razmere ženina in neveste ugodne. — Kaj pa tam, kjer nova zaročenca nimata pravega poklica, ne premoženja, kakoršnih parov je letos tu največ?! Svatba se ve, mora biti čestokrat velikanska; ali kaj potem? Nič družega ne kot revščina, in iz revščine izvira navadno „ravs in kavs“. — O vbogi stariši! milovanja vredni otroci! — Naj še povem, kako tukaj pri ženitninah denar, čas in zdravje tratijo:

Razun prevelikih dot in predrage obleke, katero napako je že vlani dopisnik iz Ribnice omenil, ne morejo ljudje stare šege opustiti, da ne bi šli po poroki iz cerkve v krčmo, kjer si

popred naročijo predrago kosilo, tako, da stane vsakega para 4 do 5 for. — Ta obed traja od poldne do 4—5 ure. Potem se šele odpeljejo na svatbo. Ali ni to neumna zapravljalivost, ker se že vsak na ženinovem ali nevestnem domu nazajtrkva do 10. ali 11. ure?

Kako more gostom na ženitnini jed in pijača dišati, ko že vsi nasiteni in vinjeni bogato obloženo mizo obsedejo! — Ali mislite, da se potem svatje kmalo v noči ločijo in gredo počivat? O ne! Jed se trati, nekoliko tudi v culje za dom (šajdesen) spravi, vino, božji dar, se pa razliva; začne se po polnoči dolg čas, natora že omaguje, rajanje utihne, nekteri kar pri mizi zakinka; a domu ne, domov!

„Kaj bi ljudje rekli, ko bi šli pred dnevom iz „ojsceti!“ Tako sem čul, ko sem sosvate nagovarjal na počitek itd. Vse zaman; 6. ali 7. ura zjutrej jih spremi na dom.

Starašine in možje slovenski! opustite tedej take drage, nespametne, nezdrave šege in navade, ter mislite na bodočnost.

Domače vesti.

(Presvitli cesar) podaril je krajnemu predstojništvu v Šmihelu pri Žužemberku za zgradbo šole 150 gld.

(† Umrli) je učitelj Ferdinand Šarc v Ljubljani, ki je bil v kočevski vasi Topla reber učitelj.

(V Metliki) je umrl znani prošt nemškega reda Daniel Trček. Bil je znamenit zdravnik in podpiratelj ubogih. Že davno pred smrtjo si je bil dal sam skopati grob ter postaviti grobni spominek.

(Za katoliško družbo) rokodelskih pomočnikov so darovali gg.: J. Plevanič, župnik 5 gld.; Franjo Kastelic, 2 gld.; kanonik Volk, 5 gld.; župnik Bartol, 4 gld.

(Vodniku, prvemu slovenskemu pesniku) v spomin so bile lepe veselice: 1. februarja v Krškem, 2. febr. v Šmartnem pri Litiji in v Višnji gori; 13. februarja v Šmariji in v Novem mestu.

(V Krškem) je bila v bralnem društvu veselica 5. t. m. s plesom; ples priredijo gospe na korist godbi tudi 17. t. m.

(Debel sneg.) Po lepih zimskih dnevih dobili smo 9. t. m. snega več ko obilo; pošte so vendar še dosti začasno dohajale, razun Kostanjeviške, ktera pri najbolji volji ni mogla naprej. Mestno blagajnico bo za nekaj stotin olajšal, marsikteremu delalcu pa do zaslužka pripomogel.

(Dvojna poštna zveza) na dan mej Novim mestom in Krškim bi morala prenehati

s 1. februarjem, kar bi bilo na kvar večji pripravnosti in urnosti v občevanji v teh krajih. Ali zdaj je kupčijsko ministerstvo ukazalo, da ostane ta dvojna zveza tudi v bodoče še. Kakor čujemo, zgodilo se je to po posredovanji gg. poslancev Suklje-ja in Pfeifer-ja.

(Daljnoglasnik) (Telefon) iz Pariza v Bruselj. Da-si sta mesti okoli 160 km. naražen, zamore vendar po tej napravi človek v jednem mestu govoriti in oni v drugem ga lahko razume.

(Zanimiva svatba) bila je 24. jan. na Štajerskem. Ženin se je pisal Medved, nevesta Maček, družica je bila hči Vrabca, posestnika, priči Jelen in Polh, godca Volk in Zajec.

(V Ameriko) je šlo od novega leta do sedaj 71 ljudi samo iz Novomeškega okrajnega glavarstva, iz Črnomaljskega pa več ko dvakrat toliko. — Kako se jim godi? Bog vedi.

(Spisi Krištofa Šmida.) Poslovenjeni mladini v zabavo in poduk. VII. zvezek: Jag-nje. Starček z gore. Poslovenil P. Florentin Hrovat. Novomesto. Tiskal in založil J. Krajec. 8° 116 str. To je najnovejša knjižica za našo slovensko mladino, ki je prišla iz Krajčeve tiskarnice. Kdor je prečital prvih 6 zvezkov, z veseljem bode segel tudi po 7. zvezku, ki je v onem lepem, gladkem in čistem jeziku pisan, kakor ga zna pisati spretno pero našega trudo-ljubivega pisatelja za slovensko mladino gosp. P. Florentina Hrovata. Naj bi ne bilo nobene šolarske knjižnice, ki bi ne imela prelepe zbirke „Krištofa Šmida spisov“. A vrlemu rodoljubu pa želimo najboljšega vspeha pri njegovem toli težavnem podjetji. — Tako piše „Vrtec“. Mi pa porabimo to priliko, da priporočujemo poslovenjene Šmidove povesti in izvrstni list „Vrtec“.

(Zaklane) je bilo leta 1886. v Novomeškem okraji pri mesarjih krčmarjih in drugih z mesom obrtujočih naslednje število domače živine za človeški vžitek: 1 bik, 665 volov, 506 krav, 1389 telic, juncev in telet, 497 ovac, 317 koz in 1938 prašičev, skupaj tedaj: 5313 kosov živine, (proti 4141 kosov leta 1885, več 1172 kosov).

(Živine poginilo) je leta 1886. v Novomeškem okraji vses kupaj 162 kosov, od teh je bilo 20 konj; 67 kosov goveje živine, namreč: 17 volov, 50 krav, 29 telic, juncev in telet, 1 ovca in 1 koza, potem še 44 prašičev. Na kužnih boleznih je poginilo 22 kosov živine, primeroma z preteklimi leti ugodno stanje.

(Mesečni živinski sejm) v Novomestu dne 7. t. m. je bil še dobro obiskan, akoravno je veliko gospodarjev vsled nevarnosti

ledenih potov za živino, doma ostalo. Prignalo se je 345 glav goveje živine in kacic 200 prašičev na sejm; kupčija mlačna, cena posebno pri prašičih zdatno poskočila.

(Četrty razred) pride letos pred vojaško naborno komisijo le še na Kranjskem, v Galiciji in v Šleziji.

(Prostovoljna požarna bramba) Šentvidska pri Zatičini priredila je v nedeljo 6. t. m. zvečer veselico v gornjih prostorih g. J. Facinija, ktera je bila tako sijajna, da kaj enacega se more pričakovati le v mestih. Donesa nam je čistega dohodka 118 gld. Ta večer je tudi Šentvidsko pevsko društvo prvič nastopilo pod vodstvom marljivega gospoda nadučitelja J. Korbana, kateri se je potrudil in nabral dvanajst krepkih glasov. Počastile so nas s svojim pohodom tudi društva prostovoljne požarne brambe Šmartenske s 24. možmi in Višnjagorska z 18. možmi.

(† Umrli) je najstarejša oseba v naši okolici, gosp. Frančiška Jesenko, obče znana z pridevkom „Mašandmotka“. Stara je bila 96 let, in je 56 let stanovala v poštnem poslopju, kjer se je s prodajo pečala. — Bila je delavna ženska in siromakom silno dobra. Naj v miru počiva.

(Koliko mož štela bo črna vojska.) V Avstriji znaša prvi nabor (od 32. do 37. leta) 2.148.793 mož, drugi nabor od (38. do 42. leta) pa 518.988 mož; skupaj 2.667.771 mož. Pod ogrsko krono imajo jih zdaj v prvem naboru 1.616.282, v drugem pa 390.374; skupaj 2.006.656 mož. Avstro-ogrška črna vojska znaša pa skupaj 4.674.427 mož. Vrh tega ima pa še na Tirolah 89.000 mož. Koga se bomo bali?!

(Vodnikova svečanost) v Novomeški čitalnici 13. t. m. bila je prav dobro obiskovana tudi od najodličnejše gospode. Na lepo ozalšenem odru pel je zbor gospodičin in gospodov pevskega društva „Venec Vodnikovih pesmi“ kaj lepo; tudi osmospev je bil krasen, in godba na glasovir, celo in oboe je bila z veliko zadovoljnostjo in ploskanjem pohvaljena. Zadovoljno se je razšlo občinstvo v pozni noči.

Razne vesti.

* (V Zjedinjenih državah severne Amerike) je bilo lani 59,257.000 ljudi. Popili so 2889 milijonov litrov piva, 318 milijonov 433.500 litrov žganja. Tobaka so pokadili: tobaka 95.011.800 kil, 3510 milijonov 372 tisuč cigar, in 1310 milijonov 556 tisuč cigaret.

* (Koliko se porabi na zemlji papirja?) Ne imenujemo sedanjega časa zastoj papirno dobo. Rabi se ne le za pisanje, tisk, zavijanje itd., marveč delajo iz papirja železniška kolesa, prage, hišne stene,

pipe. Napravi se ga v enem letu 14 in pol milijonov meterskih centov; vreden bi bil nekako 750 milijonov goldinarjev. Samo časopisi, katerih ima vsa zemlja 11.000 požro leto za letom 5 milijonov meterskih centov papirja.

* (Kaj premore človek?) Severna in južna Amerika ste zvezani le po 46 kilometrov širokejši zemskejši ožini. Ta se sedaj prekopava, da ne bode treba iti barkam okoli južne Amerike, ako bodo hotele priti iz atlantiškega v tiho morje. Rabi se za to delo 270 lokomotiv in toliko drugih mašin, da imajo skupaj toliko moč kakor vojska pol milijona ljudi!!! Kaj more človek!!

Smešnica.

Pa ne smeš biti nikoli jezen!

Bil je gospodar, ki je hotel, da bi mu vsak hlapec delal zastoj. Pa kaj si je zmisli?

Dejal je hlapcu, ki se je hotel „vdinjati“: „vzameš te, če me bodeš ubogal, pa ne bodeš nikdar jezen — če se bodeš pa jezil, ti odrežem nos. Ali jaz sem pošten mož; zato smeš pa tudi ti meni odrežati nos, če se bom jezil“.

„Dobro!“ je djal kranjski Janez, ki se mu je ponujal za hlapca. Gospodar ga sprejme.

Prvo jutro ga pokliče ob štirih: „Janez na delo!“

Janez dela, a ob 7. uri dobi nezabeljeno zelje. — Ne more ga jesti. —

„Janez, ali si kaj jezen?“ praša gospodar. — „Nič ne, oče“ pravi Janez — „nisem lačen“.

Janez dela — in dobi za kosilo osoljen krop. Janez ga pusti.

„Jej Janez!“ pravi gospodar. „Nisem lačen“, odvrne Janez. — „Ali si kaj jezen?“ — „Nič ne“, pravi hlapec.

Janez dela, lačen da je groza, — ali za večerjo dobi plesniv kruh. Janez se ga ne dotakne.

„Janez, ali si kaj jezen?“ — „Nič ne!“ pravi in gre pod streho. Nagrabi si pšenice ter jo nese v bližnjo gostilno. „To imate vse,“ pravi, „samo dajte mi zajuterk, kosilo in večerjo“.

Janez se masti. Tu pride gospodar. „Janez, kaj delaš?“ „Zajutrkavam, kosim in večerjam za vašo pšenico. Ali ste kaj jezni oče?“ — „Nič ne!“ odgovori gospodar. „To je prav,“ pravi Janez.

Zbudi ga zjutraj ob dveh, ko se Janez po dobri večerji še ni preobrnil na ležišči ter mu vkaže gnoj voziti rekoč: „Vozi do opoldan brez jedi! Ali si kaj jezen?“ — „Nič, ne oče!“ —

Vozé z lepimi močnimi konji dojde na klancu ubozega voznika, ki s svojimi kljuseti ne more speljati. Janez, usmiljen, mu spreže konje ter upreže svoje — in šlo je, da je bilo veselje. —

„Ko bi imel jaz take-le konjiče potlej pa potlej“ zdihe tuji voznik. — „Pa menjajva!“ pravi hlapec. „Kako? nimam dovolj denarja.“ — „Nič ne dé, dam po ceni; koliko imate?“ „Samo 50 gld. to je trikrat premalo.“ — „Le sem z njimi!“ odvrne Janez — „pa kar peljite, jaz pa popeljem gnoj z vašimi“. — „Dobro!“ zauka voznik — in hajdi dalje.

Prišedši domu hiti hlapec k gospodarju ki debelo gleda, kako da ima Janez druge slabe konje. „Menjal sem oče“ se mu odreže — „tu imate 50 gld. pridaščine. Ali ste kaj jezni?“ — „Nič ne!“ odvrne gospodar s kislim obrazom. „Ker si mi prinesel 50 gld. površine, grem pa v gostilno, da si privoším nekaj masličkov. Zvečer pridi pome. Toda ne smeš biti

ne bos, ne obut; ne smeš hoditi ne po pesku ne po travi; in svetil mi boš domu, pa ne smeš imeti ne sveče, ne baklje, ne svetilnice!“ „Ta bode trda“, si misli Janez — ali gospodar si veselo mane roke, češ, sedaj ga imam tička.

Janez vzame gospodarjevo platno ter ga razgrne do gostilne, odreže gospodarjevim čevljem peté ter jih natakne, zažge hišo na štirih vogljih in gre po gospodarja. „Oče, le domu, storil sem kar ste ukazali: Nisem ne obut ne bos, hodil nisem ne po travi ne po pesku — in svetim vam tudi kakor ste ukazali. Glejte skozi okno! Ali ste kaj jezni?“ — „Nič ne!“ reče gospodar z obupljivim glasom. „Vse si storil, kar sem ti ukazal — pa mene pripravil ob vse! Ne moreva biti več skupaj — pojdi drugam služiti!“

V mesecu januarju v Novomestu vračujoča se pisma:

J. Romé, Leipzig — B. Zbontar, Radmannsdorf — Fr. Zettel, Mödling — Jur Dolejnc, Bešlinač — F. Andrá, Berlin — J. Henajter, Trifail — J. Kobol, Euburk — Adam Sbinazi, Slatina — M. Pječnik, Triest — Jul. v. Wurzbach, Litai — Jos. Kovačič, Klagft. — Jak Težak, Engelstadt — Johann Kobe, N. Amerika — Johann Šimec, Lienz — Maria Stalzer, Čemošnic.

Žitna cena v Novem mestu 7. februarja 1887.

Domače pšenice mernik 2 gld. 35 kr., Debelache (koruze) 1 gld. 40 kr., Soršice 1 gld. 90 kr., Rži 1 gld. 70 kr., Ječmena 1 gld. 60 kr., Ajde 1 gld. 30 kr., Ovs 95 kr., Krompirja 1 gld.

Loterijske sročke.

Gradec	5. februarja	13	31	89	18	60
Trst	12. februarja	87	12	56	66	35

Naznanilo.

Naznanili smo zadnjič, da je umrl v Gorici jako zaslužni slovenski pisatelj g. profesor F. Erjavec zapustivši dve siroti.

V Gorici se je sestavil poseben odbor ki vabi vse rodoljubne Slovence, naj po svoji zmožnosti kaj darujejo, da se blagemu možu postavi grobni spomenik in napravi neka vstanova, ki se bode najprej obračala za izrejo otrok pokojnega gospoda profesorja.

Ker vemo, koliko so naši vrli rojaki užo darovali za tako blage namene, smo prepričani, da bodo tudi tukaj pokazali, da znajo ceniti svoje zaslužne može.

Darovi se pošiljajo upravnistvu lista „Soča“ v Gorici ali pa podpisnemu odboru.

Iyan Berbuč, načelnik; Julij pl. Kleinmayr, tajnik; dr. A. Gregorič, denarničar; S. Gregorič, dr. A. Lisjak, odbornika.

Išče se gostilna v najem
v Novem mestu ali v bližnji okolici.

[14—1]

Več o tem pové „Vred. Dol. Novic“.

Posestvo na prodaj!

v Jelši, fara Mirna peč.

Isto obstoji iz hiše in gospodarskih poslopij, vse v dobrem stanu; dalje njive, travniki, hosta in vinogradi, skupno blizo 26 oralo.

Več o tem pové Jože Starič,

[15—1]

v Jelši hiš. št. 4.

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

Najstareje ljudsko zdravilo je

„C. kr. konc. cvet za ude“

obče znano z imenom

Klosterneburger

Gichtfluid,

preiskano v kemičnem laboratoriju za zdravstveno policijske preiskave, ter je prodaja zavarovana po c. kr. koncesiji, in po protokolirani tvrdki.

Isti je po svoji pravilni in skrbni sestavi in napravi, kakor tudi po svojem izvrstnem vspehu najbolj priljubljeno in razširjeno zdravilo. Ta cvet je edini in nedosegljiv lek zoper protin in revmatizem, slabost mišic in čutnic, pri bodljajih, pri bolečinah v križi in ledji, pri zobobolu, trganji v nsesih, krču, posebno v nogah, pri bolečinah v črevah, pri spahnjanih udih, pri prenapeti hoji ali jahanji. Rabi se uspešno, ker imajo deli, iz katerih obstoji, izvrstno zdravilno moč. Toraj je pomoč hitra in gotova tudi v najbolj trdovratnih slučajih.

Cena male flašice 50 kr., velike flašice 1 gld.

Razpošilja

lekar A. Hofmann v Klosterneurgu.

Za poštino 15 krajcarjev več.

[1—3]

Pravo se dobiva to zdravilo le pri sledečih gg. lekarjih:
V Ljubljani: J. Swoboda. V Novem mestu: Frid. Halka.
V Gorici: G. Christoflett. V Gradcu: A. Nedwed. V Celovcu:
P. Birnbacher. V Belaku: Frid. Scholz.

Išče se občinski tajnik,

ki bi ob enem tudi službo občinskega sluga opravljal, in je v tej stroki več, pošten in zanesljiv. Več o tem pové ustmeno ali pisмено

župan občine Sv. Križa pri Kostanjevici

Janez Bartl,

[16—1]

posestnik v Šutni, pošta Sv. Križ pri Kostanjevici.

Kovačnico, v kateri v o d a goni: meh, kladvo in brus, daje se o sv. Jurju v najem. Več pove M. Razinger, Podkoren. Pošta Kranjska gora (Gorenjsko). [18—2]

Mokriška grajščina

(pošta Jesenice na Savi) prodaja:

Semenski oves: Triumf 100 kg. 15 gld.
Ligovo 100 „ 12 „
Semenski krompir: Najboljše vrste, kakor: Carly
[9—2] Vermont, Magnum bonum, Gripple
castle 100 kg. 6—8 gld.
Semensko ajdo: Škotsko, srebrno sivo 100 kg. 8 „
Vrbove sadike: Salix viminalis, salix viminalis purpurea in salix amygdalina 1000 kosov po 2 gld.
Fižol (ovijač) 1 hektoliter 12 gld.

Novomesto. — Natisnil J. Krajec.